

RAADSVOORSTEL

Zaaknummer:	164388
Soort voorstel:	Raadsvoorstel
Raadsvergadering:	16 december 2024
Portefeuillehouder:	M. van Kampen-Nouwen
Status:	Openbaar

Onderwerp: Locatie duurzame opvang asielzoekers

Samenvatting

De gemeente heeft een taakstelling om jaarlijks 277 asielzoekers op te vangen. De huidige opvanglocatie is per 1 april 2025 niet langer beschikbaar tenzij voor de locatie ontheffing wordt verleend door Provinciale Staten. Uit het onafhankelijke locatieonderzoek dat het college heeft laten uitvoeren komt de locatie Schagen Oost als enige geschikte locatie naar voren. Het college stelt daarom voor deze locatie aan te wijzen als locatie voor duurzame opvang.

Voorgesteld besluit

1. Op basis van het extern onderzoek, het perceel Schagen Oost conform de aan dit voorstel gehechte tekening aan te wijzen als locatie voor duurzame opvang asielzoekers voor een periode van ten minste 5 jaar met een optie tot verlenging van nog eens 5 jaar.
2. Het college op te dragen hiervoor de benodigde ontheffing bij Provinciale Staten aan te vragen en andere noodzakelijke stappen te zetten.

Inleiding

Op grond van de Spreidingswet dienen binnen onze gemeente jaarlijks 277 asielzoekers opgevangen te worden (aantal wordt jaarlijks bijgesteld). Op dit moment vangt het COA binnen onze gemeente maximaal 250 asielzoekers op in de noodopvang op de locatie Schagen Oost. De mogelijkheid om op deze locatie asielzoekers op te vangen eindigt per 1 april 2025. Om te blijven voldoen aan onze taakstelling op grond van eerdergenoemde Spreidingswet, moet er opnieuw een locatie worden beschikbaar gesteld aan het COA.

Op 16 september jl. hebben wij u voorgesteld een locatie in Dirkshorn en een locatie in Waarland aan te wijzen als locatie voor duurzame opvang. Daarbij hebben wij u er reeds op gewezen dat voor zowel het COA als ons college de locatie Schagen Oost prima functioneert en de voorkeur heeft. Op dat moment was het beeld echter dat de provincie "uitsluitend bereid was in te stemmen met bebouwing op deze locatie wanneer dat voor maximaal een jaar is. Voor een periode van 5 jaar is de Provincie niet bereid mee te werken." Om die reden achtten wij het op dat moment niet opportuun Schagen Oost als locatie mee te wegen. Het resultaat van uw beraadslaging daarover was dat u het college verzocht om alsnog voor de locatie Schagen Oost te onderzoeken of voortzetten van de

huidige locatie mogelijk is. Daarop hebben de portefeuillehouders van Kampen en Kruijer op 24 oktober '24 gesproken met de gedeputeerde en de Commissaris van de Koning van N-H. Uitkomst van dat gesprek, zoals ontvangen op 14 november '24, was dat een verzoek om verlenging van de ontheffing van de BPL-restrictie, mits onderbouwd met een extern locatie onderzoek, niet bij voorbaat kansloos werd geacht. Voorwaarde voor een snelle behandeling, zo werd op 14 november '24 door de provincie meegedeeld, is dat het verzoek uiterlijk op 13 december '24 ingediend wordt. Alleen dan kan het tijdig worden aangeboden aan de Provinciale Staten Commissie voor 10 februari '25. Op 13 december '24 is door ons, onder voorbehoud van uw besluit, een verzoek om ontheffing ingediend. Indien u met ons voorstel instemt bevestigen wij het verzoek richting de provincie.

Wij hebben door een extern adviesbureau een locatieonderzoek uit laten voeren. Dit onderzoek geeft antwoord op de vraag welke geschikte en beschikbare locaties er in onze gemeente zijn.

Onderzocht zijn de mogelijkheden om 300 asielzoekers op één locatie, en 150 asielzoekers op 2 locaties te huisvesten. Voor zover deze locaties beschikbaar zijn, zijn deze niet geschikt.

Uit dit onderzoek komt de locatie Schagen Oost, de huidige locatie voor noodopvang, als de enige geschikte locatie naar voren.

Kaders:

1. Spreidingswet
2. Procedure ontheffingsverzoeken voor realisatie opvang vluchtelingen in Bijzonder Provinciaal Landschap

Beoogd resultaat

Voldoen aan wettelijke taak.

Argumenten

1. De locatie Schagen Oost is voor duurzame opvang de meest geschikte locatie.

Wij hebben een extern locatieonderzoek laten uitvoeren naar de geschikte locaties binnen onze gemeente. Hierbij hebben wij diverse aandachtspunten meegegeven, zaken die voor onze gemeente, het COA en/of de provincie van belang zijn. Enkele van deze aandachtspunten zijn: capaciteit, bereikbaarheid, milieu/ecologie, ruimtelijke inpassing, planologie, mobiliteit en draagkracht omgeving.

Conclusie van het onderzoek is dat de locatie Schagen Oost de enige geschikte locatie is voor het vestigen van de duurzame noodopvang.

Redenen dat andere locaties niet geschikt worden geacht zijn met name de draagkracht, gesitueerd in BPL en afstand tot voorzieningen. Draagkracht heeft betrekking op het veronderstelde vermogen van de directe omgeving van de opvang om 300 asielzoekers op te nemen, te laten deelnemen aan de samenleving. Naarmate de verhouding inwoners/asielzoekers lager is wordt dit minder goed aanwezig geacht. Door het onderzoeksbureau is hiervoor een 'norm' aangehouden van 1:10, met andere woorden het aantal inwoners dient ten minste 10 maal het aantal bewoners van de opvanglocatie te zijn.

In de opdrachtbevestiging aan het onderzoeksbureau worden de eisen die aan de locatie moeten worden gesteld genoemd en zo mogelijk concreet gemaakt. Wij stellen vast dat dit in de opzet van het onderzoek is niet wordt genoemd.

- Bereikbaarheid
 - Maximaal 30 minuten lopen (vereiste) van supermarkt en basisonderwijs (wens is maximaal 15 minuten loopafstand)
 - Maximaal 60 minuten fietsen van voortgezet onderwijs (wens is maximaal 15 minuten loopafstand)
 - Openbaar vervoer volgens dienstregeling en op maximaal 15 minuten lopen
 - Recreatieve voorzieningen (bijvoorbeeld sport) op maximaal 30 minuten lopen

2.1 Ontheffing Provinciale Staten is noodzakelijk vanwege de BPL-aanduiding.

De voorgestelde locatie is gesitueerd in een gebied dat valt onder het provinciale BPL-regime (BPL = Bijzonder Provinciaal Landschap). Dat houdt in dat enkel na ontheffing van Provinciale Staten gebruik gemaakt kan worden van het perceel. De ontheffing die nu geldt, loopt per 1 april af.

Om voor ontheffing in aanmerking te komen dienen wij een verzoek in te dienen bij Provinciale Staten. Dit verzoek dienen wij te onderbouwen met een door een onafhankelijk uitgevoerd locatie onderzoek. Dit onderzoek geeft antwoord op de volgende vragen:

- Is er binnenstedelijk een geschikte en beschikbare locatie voor het opvangen van vluchtelingen?
- Is er een geschikte en beschikbare locatie voor de opvang van vluchtelingen in het landelijk gebied, zonder beschermingsregimes?

Alleen wanneer het antwoord op beide vragen ontkennend luidt kan een beroep op de provincie worden gedaan voor een locatie in BPL.

Het onderzoek is uitgevoerd en beide vragen worden ontkennend beantwoord.

2.2 Omgevingsvergunning is noodzakelijk

De ontheffing vormt de basis voor de omgevingsvergunning die voor het perceel is afgegeven. Ook deze vergunning eindigt daarom per genoemde datum. Er dient door het COA een nieuwe omgevingsvergunning aangevraagd te worden. Zo veel als mogelijk zal daarbij gebruik gemaakt worden van onderzoeken en andere informatie die ten behoeve van de huidige omgevingsvergunning beschikbaar is gekomen.

Kanttekeningen en alternatieven

1. Toezegging aan omgeving

Zoals eerder vermeld is opvanglocatie Schagen Oost voor een jaar vergund. Omwonenden is bij aanvang gezegd dat de opvang maximaal een jaar zou duren. Nu wordt voorgesteld deze termijn te verlengen. Terecht, zo vinden wij, zijn er omwonenden die u en ons aan deze toezegging herinneren.

Een jaar geleden zochten wij met elkaar een locatie voor noodopvang. De directe beschikbaarheid van het perceel was op dat moment een belangrijke voorwaarde. De locatie

Schagen Oost was, ook dankzij de bereidheid vanuit de provincie om aan deze locatie mee te werken, een ideale locatie.

De verwachting was dat voor duurzame opvang een andere locatie gevonden zou worden. Gebleken is dat ook voor duurzame opvang de locatie Schagen Oost, mits de provincie de noodzakelijke ontheffing verleend, binnen onze gemeentegrenzen de meest geschikte en feitelijk enige locatie is.

Wij hechten er aan richting omwonenden te erkennen dat oorspronkelijk een andere voorstelling van zaken is geschetst. Voortschrijdend inzicht, gevoed door extern, onafhankelijk onderzoek, leidt tot de conclusie dat op eerdere afspraken teruggekomen moet worden.

2. Kleinschalige opvang

Bij aangenomen motie van 7 februari 2024 is door uw raad opgeroepen om ook vooral de mogelijkheid van kleinschalige opvang te onderzoeken. Dat wil zeggen dat op meerdere locaties binnen onze gemeente lagere aantallen asielzoekers worden opgevangen.

Ondanks de voorkeur van het COA om de opvang binnen een gemeente zo veel als mogelijk te centreren hebben wij, indachtig uw motie, de mogelijk van verspreiding over meerdere locaties laten onderzoeken. Dat heeft geleid tot ons voorstel de opvang te verspreiden over 2 locaties, een in Dirkshorn en een in Waarland. Naar aanleiding van dat voorstel hebt u ons verzocht de mogelijkheid van verlenging opvang op de locatie Schagen Oost te bespreken met de provincie.

Uit het externe onderzoek blijkt dat om verschillende redenen deze locaties niet geschikt zijn voor de duurzame opvang. Daar waar wij, gedwongen vanuit de wetenschap dat Schagen Oost geen optie was, de draagkracht van beide kernen, afgezet tegen die van andere locaties voldoende positief hadden ingeschat, komt het onderzoeksbureau tot een andere conclusie. Anders dan wij, hanteert het onderzoeksbureau een vaste verhouding van 1:10. Daaronder, zo oordeelt het onderzoeksbureau, is er sprake van onvoldoende draagkracht. Wij hebben geen aanleiding daar een andere opvatting over te hebben. Afgezet tegen de locatie Schagen Oost beoordelen wij de draagkracht van de kernen Dirkshorn en Waarland als minder. Daarnaast worden zaken als bereikbaarheid en afstand tot voorzieningen als onvoldoende gekwalificeerd.

3. Omgevingsvergunning

Zoals gezegd moet voor de locatie Schagen Oost een omgevingsvergunning worden aangevraagd. Dat betekent ook dat er onderzoek gedaan moet worden naar zaken als milieu en dergelijke. Ook betekent dit dat er rechtsbescherming open staat tegen de vergunning. Vanwege de eerdere vergunningverlening verwachten wij geen bijzonderheden maar zo lang de vergunning niet is verstrekt is het goed ook rekening te houden met een andere afloop dan gewenst is.

Vanwege het omliggende land dat agrarisch in gebruik moet rekening gehouden worden met spuitzoneringen. Dat vraagt om onderhandeling met de eigenaren en/of gebruikers van deze percelen. Het onderzoeksbureau vermeldt dit ook in haar rapport.

Al met al zijn er de nodige randvoorwaarden waar met betrekking tot de locatie Schagen Oost aan moet worden voldaan. Iets wat overigens ook voor iedere andere locatie zou gelden. Het begint ermee dat u een besluit neemt over de locatie. Daarna kunnen wij en het COA zaken verder in gang zetten.

4. Inrichting van de locatie kan wijzigen

Het COA maakt landelijk voor de opvang van asielzoekers gebruik van paviljoens, noodwoningen en bestaande bouwwerken. Het COA onderzoekt momenteel nog voor de locatie Schagen Oost op welke wijze zij de opvang duurzaam vorm gaat geven. Het is mogelijk dat het huidige paviljoen op onderdelen wordt aangepast en verder geschikt wordt gemaakt voor duurzame opvang. Het is ook mogelijk dat in de plaats van het paviljoen tijdelijke woonunits worden geplaatst. Dat kunnen dan bijvoorbeeld de woningen zijn die in groten getale door voormalig minister Hugo de Jonge zijn aangeschaft, de zg. Hugo de Jonge – of RVB-woningen of vergelijkbare woningen.

Op het moment dat het COA, in overleg met de gemeente, kiest voor tijdelijke woonunits dan moet daar een nieuwe omgevingsvergunning voor worden aangevraagd.

5. Ervaringen omgeving en draagvlak

Met omwonenden en belangstellenden is gecommuniceerd over de mogelijkheid dat de locatie Schagen Oost langer beschikbaar blijft voor de opvang van asielzoekers.

Op 4 december jl is er een inloopbijeenkomst geweest voor omwonenden en belangstellenden. Tijdens deze bijeenkomst zijn leden van uw raad met de bezoekers in gesprek gegaan over hun ervaringen en zienswijzen. Ongeveer 22 personen hebben van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Voor zover er sprake is van overlast die mensen ervaren dan bestaat dat uit geluid en verlichting van auto's. Verder maken omwonenden zich zorgen over eventuele waardedaling van hun woning en de veiligheid van de bewoners van het paviljoen wanneer zij de weg (N241) over steken in plaats van van de tunneltjes gebruik te maken.

Afgezien van de mogelijke waardedaling is er sprake van 'overlast' door gedrag en waar nodig wordt de betreffende bewoner daarop aangesproken door de medewerkers van het COA. Van waardedaling in de zin van planschade is zeer waarschijnlijk geen sprake omdat het om een tijdelijke voorziening gaat. Dat laat onverlet dat dat anders ervaren kan worden.

Een regelmatig terugkerend punt tijdens de avond was de toezegging die gedaan is dat de noodopvang er voor maximaal 1 jaar zou staan. Dit is onder 1 van dit hoofdstuk reeds geadresseerd.

Vanuit het perspectief van openbare orde en handhaving zijn er tot op heden geen noemenswaardige incidenten gemeld.

6. Geen duurzame opvang in de gemeente Schagen

Onafhankelijk, extern onderzoek toont aan dat er binnen onze gemeentegrenzen geen andere locaties geschikt en beschikbaar zijn voor de realisatie van duurzame opvang. Dat betekent dat indien u in meerderheid besluit dat u Schagen Oost niet aanwijst als locatie voor duurzame opvang, de duurzame opvang van asielzoekers per 1 april 2025 in onze gemeente wordt beëindigd. Wij voldoen dan niet langer aan onze wettelijke taakstelling volgens de Spreidingswet. Met de koers van het huidige kabinet verwachten wij uit die hoek geen dwingende aanwijzingen. Ons college hecht er echter aan mensen die vluchten voor geweld en/of vervolging wegens hun mening of voorkeuren een veilige plek te bieden en daar onze steun aan bij te dragen. Een keuze om duurzame opvang in onze gemeente te beëindigen heeft dan ook zeker niet onze voorkeur.

Dezelfde situatie bestaat indien Provinciale Staten, ondanks de uitkomst van het externe onderzoek besluit dat zij niet bereid is voor Schagen Oost ontheffing van het BPL te verlenen.

Financiële aspecten

Aan dit besluit als zodanig zijn voor onze gemeente in principe geen kosten voor bouwkundige of civiele werken verbonden.

Indien de locatie Schagen beschikbaar wordt gesteld aan het COA voor duurzame opvang dat betekent dat een investering voor het COA om de locatie daarvoor geschikt te maken. Onder 'kanttekeningen en alternatieven, #4" hebben wij daar e.e.a. over gezegd.

Communicatie

Uw besluit om de locatie Schagen Oost beschikbaar te stellen voor duurzame opvang communiceren wij via een persbericht, onze website en via een brief aan omwonenden en belangstellenden.

Uitvoering en evaluatie

De vervolgstappen zijn voor een deel reeds benoemd.

1. Aanvraag ontheffing indien bij provincie.
2. Communicatie over besluit via pers en brieven aan omwonenden.
3. Aanvraag omgevingsvergunning door COA en de behandeling daarvan door gemeente.
4. Evaluatie in relatie tot besluit om na vijf jaar al dan niet te verlengen.

Bijlagen

1. Tekening behorend bij besluit 1
2. Locatieonderzoek ANTEA, d.d. 11 december 2024